

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ana Vider

Izrazoslovje o seksualnosti med mladimi – razlika po spolu

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ana Vider

Mentorica: red. prof. dr. Alenka Švab

Izrazoslovje o seksualnosti med mladimi – razlika po spolu

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

*Svoji mentorici red. prof. dr. Alenki Švab se najlepše zahvaljujem za strokovno pomoč
in nasvete.*

Hvala ljubljanskim srednješolcem, brez katerih to diplomsko delo ne bi nastalo.

In predvsem hvala vsem, ki ste me spodbujali.

Izrazoslovje o seksualnosti med mladimi – razlika po spolu

Diplomsko delo predstavlja izrazoslovje, ki ga mladi uporabljajo v pogovorih o seksualnosti s svojimi vrstniki in njihovo razumevanje seksualnosti. Prvi del je namenjen pregledu teoretskih razprav in pristopov k raziskovanju seksualnosti. Sledi predstavitev sprememb seksualne kulture v poznomodernih zahodnih družbah ter pregled obstoječih raziskav, povezanih z obstoječimi trendi v seksualnosti med mladimi, kot so na primer razumevanje seksualnosti, seksualno vedenje in razlike po spolu. Drugi del naslavlja tematiko jezika, ki ga govorijo mladi. V tem delu spoznamo značilnosti slenga in sleng kot ekscesni sociolekt. Empirični del naloge temelji na analizi fokusnih skupin srednješolcev, pri čemer je osrednji cilj spoznati, na kakšen način mladi dojemajo seksualnost in izrazoslovje, ki ga uporabljajo v pogovorih o seksualnosti. Kot dodatek k pregledu najpogosteje uporabljenih izrazov, povezanih s seksualnostjo, dodajam še pregled prostega slovarja žive slovenščine *Razvezani jezik*. Cilj diplomskega dela je ugotoviti, ali sta izrazoslovje o seksualnosti in razumevanje seksualnosti med mladimi povezana.

Ključne besede: mladi in seksualnost, jezik mladih, sleng, izrazoslovje o seksualnosti, seksualno vedenje, razlike po spolu.

Sexual Terminology Among Youth – Gender Differences

This thesis presents terminology found in conversations with sexual content among the youth and their understanding of sexuality. The first part highlights the theoretical discussions and approaches with respect to sexuality research, followed by the presentation of changes in sexual behaviour and beliefs in the postmodern Western societies. Moreover, there is also a review of current trends in sexuality among youth, namely of their understanding of sexuality, sexual behaviour, and gender differences. The second part overviews language of adolescents where characteristics of slang and sleng as sociolect are discussed. The empirical part of the thesis is based on analysis of focus groups, consisting of high school students. The main methodological purpose was to discern how young people perceive sexuality and what terminology is used in conversations with sexual content. In order to facilitate the understanding of the most commonly used terms in such conversations, an excerpt from the *Razvezani Jezik* phraseological dictionary of the living Slovene language is added. Ultimately, the aim of the thesis is to determine whether sexual terminology and the understanding of sexuality among the youth are interrelated.

Key words: youth and sexuality, youth language, slang, sexual terminology, sexual behaviour, gender differences.

KAZALO

1	UVOD	7
2	SPOLNOST	8
2.1	PRISTOPI K RAZISKOVANJU SEKSUALNOSTI	9
2.1.1	Esencialistične teorije seksualnosti	9
2.1.2	Psihoanaliza.....	10
2.1.3	Seksologija	11
2.1.4	Teorija seksualnih scenarijev	12
2.1.5	Družbena konstrukcija seksualnosti	13
3	SPREMEMBE V SEKSUALNI KULTURI	14
3.1	ČISTO RAZMERJE IN SOTOČNA LJUBEZEN	15
4	MLADI IN SEKSUALNOST – OBSTOJEČI TRENDI	16
5	JEZIK MLADIH	18
5.1	SLENG KOT EKSCESNI SOCIOLEKT	19
6	METODOLOGIJA	20
6.1	FOKUSNE SKUPINE KOT RAZISKOVALNA METODA	20
6.2	PREDNOSTI IN SLABOSTI FOKUSNIH SKUPIN	21
6.3	IZVEDBA FOKUSNIH SKUPIN	22
6.4	ANALIZA FOKUSNIH SKUPIN	22
6.3.1	Razumevanje seksualnosti in seksualnega vedenja med mladimi.....	23
6.3.2	Izrazoslovje o seksualnosti med mladimi.....	26
6.3.3	Analiza prostega slovarja žive slovenščine	28
6.4	SKLEP.....	30
7	ZAKLJUČEK.....	32
	LITERATURA	34
	PRILOGE	36
	PRILOGA A: SAMOOCENJEVALNI LIST	36
	PRILOGA B: VPRAŠALNIK	37
	PRILOGA C: PODATKI O UDELEŽENCIH.....	38

KAZALO TABEL

Tabela 6. 1: Najpogosteje uporabljeni izrazi o seksualnosti med mladimi	27
Tabela 6. 2: Najpogosteje uporabljeni izrazi o seksualnosti povzeti po <i>Razvezani jezik</i>	28

1 UVOD

Tematika diplomskega dela izvira iz zanimive ugotovitve, ki se je razvila v sklopu predavanj pri izbirnem predmetu sociologija spolnosti. Kot splošno znano velja, da je seksualnost nekaj vsakdanjega. O njej se pogovarjamo vedno lažje in brez zadržkov, a vendarle ne tako zelo pogosto in kar z vsakim mimoidočim. Seksualnost je še naprej prvina intimnejših odnosov, poleg tega pa največkrat govorimo samo o »goli« spolnosti oziroma o spolnih odnosih ter z njo povezanih (ne)prijetnostih. V sklopu omenjenega predmeta sem ugotovila, da udeleženci v resnici ne poznamo družbenega vidika seksualnosti in širše razlage določenega seksualnega vedenja. Za razumevanje seksualnosti v okvirih reprodukcije zadostuje biološka razlaga, vendar je njen družbeni vidik veliko bolj zanimiv. »Spolnost se morda zdi družbeno nepomembna tema, sicer nadvse zanimiva, toda zlasti zasebna stvar, ki se nam najbrž zdi trajen, biološki dejavnik, nujen za nadaljevanje vrste. Vendar je spolnost danes pravzaprav nenehno tema javnih razprav, ...« (Giddens 2000, 7).

Odločila sem se, da se v sklopu svoje diplomske naloge osredotočim na mlade in njihovo izrazoslovje o seksualnosti, ki ga uporabljajo v pogovoru s svojimi vrstniki. Zanima me, na kakšen način govorijo o seksualnosti, upoštevajoč dejstvo, da so sodobni mediji in javnost preplavljeni s seksualno tematiko, ki ima močan vpliv na odraščajočega posameznika. V prvem delu tako predstavim širši vidik seksualnosti, kateremu sledi predstavitev pristopov k raziskovanju seksualnosti. V nadaljevanju bom prav tako navedla spremembe, do katerih je prišlo v seksualni kulturi. Sledi pregled obstoječih trendov in razlik v seksualnosti med mladimi. Zadnji del diplomskega dela je namenjen predstavitvi metodologije.

V okviru diplomskega dela želim s pomočjo ustrezne znanstvene literature in metodologije, kot tudi fokusnih skupin, odgovoriti na dve vprašanji: prvič, ali obstaja razlika v uporabi izrazov med fanti in dekleti; in drugič, ali se razumevanje seksualnosti med fanti in dekleti razlikuje. Družbene spremembe pozne modernosti (Giddens 2000) so prinesle korenite spremembe v zasebna življenja, seksualnost, razmerja in intimnost. Kar zadeva odnos mladih do seksualnosti, pričakujem odmik od tradicionalnih partnerskih odnosov in pogosto prakticiranje priložnostnega seksa. Nadalje

predvidevam, da fantje uporabljajo vulgarnejše izraze v pogovorih o seksualnosti kot dekleta ter da obstaja razlika v dojetanju seksualnosti glede na spol. Pričakujem tudi, da je večina udeležencev že imela spolni odnos. Na podlagi zastavljenih vprašanj in pričakovanih odgovorov postavljam izhodiščno tezo, da je izrazoslovje o seksualnosti povezano z razumevanjem seksualnosti med mladimi.

2 SPOLNOST

»Spolni odnos je najmočnejši instinkt... Ni dvoma, da so moško ljubosumje, seksualna spodobnost, ženska plahost, mehanizem seksualne privlačnosti in dvorjenje oblikovali spolni odnos kot nekaj nujnega, da morajo celo v najbolj primitivnih človeških skupnostih obstajati močna sredstva reguliranja, zaviranja in usmerjanja tega instinkta (Malinowski v Weeks 2003, 17).«

Južnič (1998) v povezavi s potrebami in nagoni obravnava tudi seksualnost, kateri pripisuje pomembno vlogo. Človeška seksualnost ni nujna samo z reproduktivnega vidika kot pri drugih živih bitjih, temveč predvsem zato ker predstavlja posebne oblike užitka (Južnič 1998, 224). »Človek je seksualno bitje, ki ima posebno intenziven spolni nagon« (Južnič 1998, 224), ki se ne izčrpa samo za namene biološke reprodukcije. Človeška seksualnost je posebna vrsta gratifikacije, torej darila v smislu zadoščanja in povračila (prav tam). V sklopu tovrstnega razumevanje Južnič (1998) ugotavlja, da je človekova seksualnost nekaj izjemnega, saj se je pod vplivom kulturnih dejavnikov oblikovalo ogromno »programov«, povezanih s seksualnostjo (»programov« v smislu, da je seksualnost zagotovo nekaj naravnega), kljub temu pa se razumevanje seksualnosti razlikuje med posameznimi kulturami: »Pri Mangajancih na otočju Cook je seks vsem dovoljen, ne skriva se pred radovednostjo otrok, ženske in moški so spolno dejavni, kadarkoli je to možno in mogoče. Ta seksualiziranost se odraža tudi v izrazju, ki je prebogato, ko gre za spolnost« (Južnič 1998, 224).

V naslednjih točkah navajam specifike vezane na človekovo seksualnost:

- Prvi namen seksualnosti je vezan na biološko reprodukcijo;

- Človekova seksualnost ni povezana izključno z reprodukcijo, temveč je postala vir prijetnosti in užitka;
- Pri človeku nikakor ni mogoče zanikati razlik med žensko in moško seksualnostjo;
- Značilno je zadrževanje seksualnosti – človek skuša iz različnih razlogov seksualnost kontrolirati ali nadzirati;
- Poseben pomen so seksualnosti pripisale religije (Južnič 1998, 226-230).

Weeks (2003) seksualnost označuje kot najbolj spontan in naraven pojav, ki sestavlja človeka ter je hkrati osnova za nekatera najbolj strastna čustva. Na ta način ljudje sami sebe dojemajo kot »resnične«: seksualnost nam daje identiteto, občutek samega sebe kot moškega in ženske, kot heteroseksualca ali homoseksualca, »normalnega« ali »abnormalnega«, »naravnega« ali »nenaravnega« (Weeks 2003, 3).

Brajša (1982) opredeljuje seksualnost kot najbolj naraven odnos med ljudmi; odnos, v katerem se v največji meri razkrijemo kot ljudje ali neljudje. Avtor na ta način pojasnjuje merilo naše človečnosti, ki ni le vedenje na ulici ali na delovnem mestu, ampak predvsem naše vedenje v najbolj intimnih interakcijah med ljudmi, torej na področju svoje seksualnosti (Brajša 1982).

Skoberne (2004) seksualnost označuje kot integralno značilnost vsakega človeškega bitja, ki je prisotna od rojstva do smrti. Spričo izrazite kompleksnosti in raznolikosti seksualnosti ločimo več vidikov seksualnosti, in sicer telesni in biološki, psihološki, emocionalni, osebni, kulturni ter duhovni vidik seksualnosti (Skoberne 2004). Seksualnost je tudi medosebna in etična (prav tam).

2.1 PRISTOPI K RAZISKOVANJU SEKSUALNOSTI

Z raziskovanjem seksualnosti se ukvarjajo tako naravoslovne kot družboslovne vede, zato se je na podlagi različnih pogledov na seksualnost oblikovalo kar nekaj teorij o seksualnosti.

2.1.1 Esencialistične teorije seksualnosti

Začetke esencializma povezujemo s Platonom, ki je zagovarjal tezo, da se bistvo ne spreminja oziroma se kategorično ne razlikuje od drugega bistva (DeLamater in Hyde

1998, 10). Moderni esencializem pa izhaja iz predpostavke, da so določeni pojavi naravni, nepogrešljivi, univerzalni in biološko determinirani (Irvine v DeLamater in Hyde 1998, 10). Esencialističnim teorijam je skupen poudarek na biološkem determinizmu, genetiki, hormonih in anatomiji. Razumevanje človeške seksualnosti je v okviru esencialističnih teorij torej povezano z globoko zakoreninjenimi nagoni po preživetju, vpliv okolja pa postavlja na sekundarno mesto (Moore in Rosenthal 2006, 38). Med esencialistične teorije uvrščamo tudi biološki pristop. Biologi namreč seksualnost razumejo kot naravni nagon, ki kaže na živalsko plat človeštva. Osnovna teza biološkega pogleda je, da se moški in ženske bistveno razlikujejo glede spolnih potreb in želja zaradi genitalnih in reproduktivnih razlik (Skoberne 2004, 33). Takšno razlago seksualnega vedenja Skoberne (2004) označuje kot neuspešno, saj se po njenem mnenju seksualno vedenje pogosto izraža mnogo bolj domiselno in različno, kot pa ga te teorije prepoznajo.

2.1.2 Psihoanaliza

Psihoanaliza predstavlja pomemben vir oblikovanja idej o seksualnosti. Sigmunda Freuda lahko označimo kot najvplivnejšega misleca pri oblikovanju zahodne seksualne kulture, saj njegovo delo zavzema osrednje mesto na področju psihoanalize. Psihoanaliza vključuje niz teorij in pojasnjuje, kakšne pomene posameznik pripisuje seksualnim aktivnostim (Skoberne 2004, 33). Freud je želel odkriti korenine človeške psihologije skozi naše spolne nagone in polje raziskovanja seksualnosti obogatil s pomembnimi idejami. Vsa vedenja, prepričanja in čustva posameznika poganjajo biološke potrebe in nagoni, ki so večinoma nezavedni. Med temi nagoni je spolni nagon pojmovan kot najpomembnejši. Freudova ideja o nezavednem služi kot okvir za razumevanje občasnih človekovih prepričanj in dejanj, ki niso vedno skladna z logičnim oziroma racionalnim razumevanjem. To razumevanje je pomembno predvsem z vidika seksualnosti ali natančneje seksualne privlačnosti, seksualnih prepričanj in seksualnega vedenja. Po Freudu se psihološki razvoj posameznika manifestira skozi zaporedje psihoseksualnih stopenj, svoj vrhunec pa doseže v obdobju po puberteti (Moore in Rosenthal 2006, 41-42). Tako kot seksologi tudi Freud verjame v biološko osnovo seksualnosti in vztraja pri ideji, da je seksualnost vir mnogih človeških čustev in dejanj. Nasprotno od seksologov, ki so spolni instinkt razumeli kot reproduktiven in naravno heteroseksualen, pa Freud zagovarja tezo, da je spolni instinkt usmerjen k užitku. Užitek

je tako lahko posledica bodisi spolnega odnosa bodisi poljubljanja, dotikanja, božanja in včasih celo gospodovanja oziroma nadvlade (Seidman 2011, 4-5).

2.1.3 Seksologija

Na Zahodu seksualnost pogosto razumemo kot nekaj naravnega, kar po mnenju nekaterih velja pripisati razvoju tako imenovane znanosti o seksualnosti, ki se je pojavila na prelomu iz 19. v 20. stoletje. Znanosti, ki se je razvila z namenom razkrivanja zakonov seksualnosti, pravimo seksologija (Seidman 2011, 3) ali klasična seksologija, ki je temelji na medicinski oziroma psihiatrični obravnavi seksualnosti in je tesno vezana na institucionalizacijo medicine v 19. stoletju (Simetinger 2015, 24). Polje znanja, ki so ga ustvarili seksologi, je močno vplivalo na oblikovanje mnenja širše javnosti o seksualnosti in seksu. Seidman (2011) njihove ključne ideje razloži v štirih točkah:

- Ljudje se rodimo s seksualno naravo, ki je del biološke komponente vsakega posameznika;
- Seksualnost je jedro človeškosti v smislu, da spolna sla ni nič manj pomembna od potrebe po prehranjevanju in spanju;
- Seksualnost je močna sila, ki vpliva na posameznikovo vedenje oziroma na vse aspekte našega življenja, od fizičnega do psihološkega;
- Spolni instinkt je po naravi vedno heteroseksualen. Kljub temu, da mnogi seksologi danes osnovnega namena seksualnosti ne enačijo s prokreacijo, je zanje heteroseksualnost še vedno naravna in normalna oblika seksualnosti (Seidman 2011, 3).

Pod moderno oziroma povojno seksologijo spada obdobje od Kinseyja dalje (Simetinger 2015, 24), ki je sredi dvajsetega stoletja v ZDA opravil obsežno raziskavo seksualnega vedenja in s tem prispeval k javni razpravi o seksualnosti. Masters in Johnson sta se lotila kvalitativnega preučevanja človeške seksualnosti in kot prva sistematično razvila laboratorijsko opazovanje človeške seksualne reakcije (Simetinger 2015, 29). Masters in Johnson (1979) sta označila Kinseyjevo delo kot dragoceno podlago za sociološke obravnave, a pogrešata razlago fizioloških in psiholoških reakcij človeka na seksualne dražljaje. S preučevanjem seksualnih reakcij pri človeku sta želela odgovoriti na nekatera temeljna vprašanja, kot na primer katere reakcije pri

moškem in pri ženski je mogoče razumeti kot odgovor na učinkovito seksualno vzburjenje ter kaj pojasnjuje vedenje moških in žensk ob učinkoviti seksualni stimulaciji (Masters in Johnson 1979, 13). Raziskovalca menita, da bi z odgovori na vprašanja lahko uspešno zdravili seksualne motnje ljudi.

Seksualni reakcijski cikel moških in žensk sta razdelila v štiri ločene faze. Vzburitvena faza seksualne odzivnosti lahko izzove sleherna telesna ali duševna vzdražitev. V platojski fazi reakcijskega ciklusa se seksualna napetost krepi in doseže tako visoko stopnjo, da preide v orgazem. V fazi orgazma je seksualna zdražitev najmočnejša. Seksualni reakcijski cikel se pri moškem in pri ženski na vrhu orgazma prevesi v umiritveno fazo (Masters in Johnson 1979, 15-16). Masters in Johnson sta bila esencialista, saj sta seksualnost dojemala v okviru biologije in instinktov, seks pa sta razumela kot naravno funkcijo (Simetinger 2015, 29).

2.1.4 Teorija seksualnih scenarijev

Najbolj vplivna teoretika, ki sta oblikovala sociološki pristop k raziskovanju seksualnosti, sta zagotovo sociologa Gagnon in Simon (1973), ki sta razvila teorijo seksualnih scenarijev. Slednjo uvrščamo med teorije simboličnega interakcionizma, ki predpostavlja, da družbe sestavljajo interakcije med posamezniki (Plante 2006, 55). Avtorja teorije sta seksualnost pojmovala kot družbeno naučeno in ne kot prirojeno človeško lastnost. Njuno teorijo spremlja ideja, da nas družba uči, kateri občutki in poželenja veljajo za seksualne in kateri so pravi »scenariji« za določena seksualna vedenja (Seidman 2011, 8). Subjektivno razumevanje posameznika o njegovi seksualnosti (ali seksualni scenarij) samostojno in neodvisno določa osebni izbor seksualne akcije in kasnejšega kvalitativnega preizkušanja tega izbora seksualnih aktov (Gagnon in Simon v Simetinger 2015, 40). Teorija ponuja tri stopnje seksualnih scenarijev: kulturni scenarij je kolektivni vzorec, ki vodi k primernim seksualnim ciljem, objektom in odnosom. Intrapsihični scenarij izhaja iz notranjega sveta, seksualne želje in fantazij. Interpersonalni scenarij je vzorec interakcij, ki narekuje odzive v seksualnih situacijah (Simetinger 2015, 40). Plante (2006) doda še četrti scenarij: subkulturni scenarij vključuje tudi informacije, ki izhajajo iz manjših družbenih področij, kot so religijska skupnost, etnična pripadnost ali geografski vpliv. V tem kontekstu lahko spolno usmerjenost razumemo kot subkulturo, še posebej, če je v

manjšini, seksualni scenariji pa se med subkulturami nedvomno razlikujejo (Plante 2006, 56). Seksualni scenariji torej narekujejo, s kom, kdaj in kje naj bi posameznik praktical določene seksualne dejavnosti (odvisno od starosti, rase ali razreda) ter kaj te seksualne dejavnosti pomenijo (Seidman 2011, 8).

2.1.5 Družbena konstrukcija seksualnosti

Skoberne (2004) ugotavlja, da sociološki pristopi ponujajo različne okvire za razumevanje seksualnosti, vendar imajo podobno pomanjkljivost kot biološki pristopi. Moškost in ženskost sta obravnavani v omejenem kontekstu, pri čemer so socialne vloge nadomestile biologijo kot osnovni temelj za seksualno vedenje (Skoberne 2004, 33).

Preučevanje seksualnosti pogosto spremlja ideja, da je seksualnost mogoče razlagati izključno z esencialističnimi oziroma konstruktivističnimi pristopi, zato bi lahko kritiko slednjega nadgradili s pristopom Weeks, ki je v svoji teoriji o družbeni konstrukciji seksualnosti združil ideje esencializma in družbenega konstruktivizma. Esencializem seksualnost razume kot osnovni in ključni del človeka, konstruktivizem pa kot produkt družbenih sil. Weeks nikakor ne želi zapostaviti biološkega vidika seksualnosti, saj ta predstavlja predpogoj za človekovo seksualnost, pa vendar zagovarja idejo, da je seksualnost bolj produkt okolja kot narave. Seksualnost se oblikuje pod vplivom družbenih sil in obstaja le v okviru družbene ureditve in družbene organizacije (Weeks 2003, 18).

Teorija o družbeni konstrukciji seksualnosti se je razvila na podlagi naslednjih ugotovitev: seksualnost je domena narave in skozi zgodovino se je upirala družbeni kontroli, vendar nikakor ni samostojno področje. Nadalje seksa in družbe ne smemo razumeti kot ločeni področji. Znano je namreč, da obstaja mnogo različnih kultur z različnimi seksualnimi navadami, prepričanji, ideologijami, identitetami in vedenji. Jasno razumevanje zgodovine človeške seksualnosti je možno v okvirih pritiskov in popuščanj ter omejitev in liberalizacije seksualnosti (Weeks 2003, 18-19). Po Weeksu družba in seksualnost nista in ne smeta biti obravnavani kot dve ločeni domeni, saj je seksualnost v mnogih pogledih produkt družbe in različnih družbenih praks, ki dajejo pomen človeškemu dejanjem (Seidman 2011, 8).

3 SPREMEMBE V SEKSUALNI KULTURI

Spremembe na področju intimnosti in seksualnosti teoretiki povezujejo z različnimi dejavniki in jih tolmačijo na različne načine. Pri svojem diplomskem delu sem se osredotočila na manjše število vidnejših avtorjev, ki so pustili močan pečat v razpravah o družbenih spremembah, povezanih z intimnostjo, seksualnostjo in odnosi med spoloma. Njihove razprave se sicer med seboj pogosto razlikujejo, vendar jih združuje skupna ugotovitev, da so tradicionalne odnose in seksualnost nadomestile poznomoderne vrednote zahodnih družb (Bernik 2010; Giddens 2000; Švab 2010).

Pregled obstoječih raziskav o seksualnem vedenju med mladimi v obdobju od začetka dvajsetega stoletja do leta 1980 kaže na tri različna obdobja, od katerih je vsako zaznamovano z značilnimi seksualnimi normativi. Darling (v Moore in Rosenthal 2006) prvo obdobje imenuje obdobje »dvojnih meril« (od štiridesetih do začetka petdesetih dvajsetega stoletja), v katerem je bila dovoljena seksualna aktivnost za moške in prepovedana za ženske. V naslednjih dveh desetletjih je seksualna aktivnost med mladimi v ljubezenskem razmerju veljala kot družbeno sprejeta, saj je romantično razmerje predstavljalo nekakšen uvod v zakonsko zvezo. V šestdesetih in sedemdesetih letih je Ira Reiss opazil kulturni in vedenjski premik v seksualni morali ameriške mladine, natančneje premik od povezovanja seksa izključno z zakonsko zvezo do ideje seksa, ki je dovoljen v kontekstu ljubezni oziroma naklonjenosti (Seidman 2011). Reiss je to kulturno spremembo razumel kot posledico emancipacije žensk, torej njihove večje socialne in ekonomske moči. Opažal je upad dvojnega merila, ki je moškim dopuščal seksualno življenje izven zakonske zveze, pri čemer so bile ženske zaradi enakega obnašanja označene kot »poredna dekleta« (prav tam). Seksualna revolucija šestdesetih in sedemdesetih let zaznamuje vzpon bolj permisivnih stališč glede seksualnosti in s tem tudi upad prepovedi seksualne aktivnosti pred poroko. Od obdobja seksualne revolucije dalje lahko opazimo večjo toleranco do seksualne aktivnosti izven romantičnega razmerja. Mladi so danes seksualno aktivni ne glede na zakonski stan, prav tako pa je vstop v zakonsko zvezo pri mladih prestavljen na kasnejša obdobja oziroma se zakonski zvezi ne pripisujejo večjega pomena (Moore in Rosenthal 2006, 7). Pomembna sprememba na področju seksualnosti je tudi prakticiranje različnih seksualnih dejavnosti, ki se je zelo razširilo med večino ljudi vseh starostnih skupin – trend se kaže predvsem v prakticiranju oralnega seksa, ki se je znatno povečalo (Giddens 2010, 17).

Kot že omenjeno, je teoretskim razpravam o seksualnosti skupna predvsem ugotovitev, da je tradicionalno oziroma restriktivno seksualno moralo nadomestila permissivna seksualna morala. Restriktivna seksualna morala je temeljila na razlikovanju med družbeno (ne)sprejemljivimi seksualnimi aktivnostmi ter odnosi med seksualnimi partnerji (Bernik 2010, 17). Prav tako so bili za restriktivno seksualno kulturo značilni diskurzi, ki usmerjajo tradicionalni, »razlikovalni« pogled na žensko in moško seksualnost oziroma podpirajo maskulinistični model seksualnosti kot generične seksualnosti (Jackson v Švab 2010, 67). Permissivna seksualna morala za razliko od restriktivne »ureja le način komunikacije med spolnima partnerjema ali partnerji, pri čemer so družbeno sprejemljive samo tiste vrste spolne komunikacije, ki spolnim partnerjem omogočajo, da ohranijo svojo avtonomijo« (Bernik 2010, 17-18). Za permissivno seksualno kulturo sta značilna psevdorecipročni diskurz in orgazmični imperativ (Švab 2010, 67). Na področju seksualnosti mladih danes pomembna vloga pripada seksualni avtonomiji, enakosti, recipročnosti, zavezanosti, nenehni refleksiji seksualnega in partnerskega razmerja ter visoke zahteve glede (seksualnega) razmerja (Švab 2010, 68).

3.1 ČISTO RAZMERJE IN SOTOČNA LJUBEZEN

Eden pomembnejših družbenih teoretikov s področja intimnosti in razmerij je britanski sociolog Anthony Giddens, ki se v svojem delu *Preobrazba intimnosti* ukvarja predvsem s seksualnostjo in njenimi spremembami ter z intimnostjo, razmerji in družbenim spolom. Govori o prestrukturiranju intimnega življenja, na katerega se veže vrsta pomembnih sprememb, ki so povezane z zakonom, družino in seksualnostjo. Njegova analiza se nanaša na obdobje modernih družb, ki ga avtor opredeljuje kot visoko oziroma pozno modernost (Bernik 2010, 9). Giddens (2000) s svojo interpretacijo družbenih sprememb na področju intimnosti vpelje izraz »čisto razmerje«, ki predstavlja del splošnega prestrukturiranja intimnosti. Čisto razmerje definira kot »situacijo, kjer dva stopita v družabni stik zaradi stika samega, zaradi tistega, kar lahko vsaka oseba dobi iz daljšega druženja z drugo osebo; in ki traja le, če obe strani menita, da je obojestransko zadovoljivo« (Giddens 2000, 64). Če sta bili torej ljubezen in seksualnost nekoč povezani z zakonsko zvezo, sta danes vedno bolj vezana na čisto razmerje. Koncept čistega razmerja se ne navezuje samo na heteroseksualna razmerja, temveč se lahko pojavi tudi v drugih kontekstih seksualnosti (Giddens 2000, 64). Kot ugotavlja Giddens (2000), je dandanes odnos do seksualnosti, predvsem s strani deklet,

radikalno drugačen. Kljub temu, da danes v seksualnih dejavnostih med mladimi še vedno obstaja razlika med »pridno« in »poredno« punco, se dekleta na splošno zavedajo, da imajo pravico do seksualnosti s komerkoli in kadarkoli same želijo (Giddens 2000, 16).

Spremembe v partnerskih razmerjih so pripeljale tudi do sprememb v družbeni organiziranosti seksualnosti (Bernik 2010, 9), katera pripisuje velik pomen vzajemnosti seksualnih užitkov. Model čistega razmerja predpostavlja stanje, kjer se odpremo drugemu in ga Giddens (2000) imenuje sotočna ljubezen. Sotočna ljubezen je za razliko od romantične dejavna in odvisna, zato ni nujno pristna le tedaj, kadar velja za večno. Predpostavlja enakost in medsebojni seksualni užitek partnerjev ter ni nujno vezana na monogamnost in heteroseksualnost (Giddens 2000, 67-69). »Spolna ekskluzivnost je pomembna toliko, kolikor se to obema partnerjema zdi želeno ali bistveno« (Giddens 2000, 69). V prvi vrsti je pomembno, da partnerja v skladu s čistim razmerjem in sotočno ljubeznijo stalno delujeta na svojem razmerju, pri čemer je »seksualnost eden izmed dejavnikov, ki ga moramo s pogajanjem sprejeti za del razmerja« (Giddens 2000, 69.).

4 MLADI IN SEKSUALNOST – OBSTOJEČI TRENDI

Trendi seksualnosti v poznomodernih zahodnih družbah so prešli iz tradicionalne v permissivno seksualno kulturo (Švab 2010, 66), ki je prisotna v dožemanju seksualnosti pri obeh spolih. Znotraj teh liberalnih stališč glede seksualnosti pa še vedno mogoče opaziti razlike med žensko in moško seksualnostjo, ki jih nikakor ni mogoče zanikati (Južnič 1998, 228). To poglavje je namenjeno predstavitvi razlik med žensko in moško seksualnostjo, pridobljenih iz obstoječih raziskav o seksualnosti med mladimi.

Moore in Rosenthal (2010) sta podali podroben pregled obstoječih raziskav na temo seksualnosti med mladimi. Ukvarjali sta se z različnimi vidiki in konteksti, povezanimi s seksualnostjo mladih, kot so seksualno vedenje, vpliv hormonov na seksualnost, družbeni vpliv na seksualnost ter razlike v razumevanju seksualnosti glede na spol. Avtorici večinoma navajata raziskave zahodnih družb, za razumevanje širšega globalnega konteksta pa dodajta še nekaj študij iz držav v razvoju.

V zadnjih desetletjih smo bili priča znatnemu naraščanju seksualne aktivnosti med najstniki. Predvsem za najstnike iz zahodnih držav je značilno, da imajo prvi spolni odnos prej kot predhodne generacije (Moore in Rosenthal 2006, 10). Med mladimi sicer obstaja bolj liberalno stališče do seksualne dejavnosti pred poroko, kljub temu pa raziskave kažejo, da so raje seksualno aktivni v stabilnih razmerjih (Coleman in Hendry; Dusek v Moore in Rosenthal 2006, 12). Raziskave prav tako kažejo, da so mladi bolj drzni v seksualnem vedenju in imajo več seksualnih partnerjev v primerjavi s starejšimi generacijami (Moore in Rosenthal 2006).

Za večino mladih je značilen postopen prehod v bolj intimna seksualna vedenja znotraj ljubezenskega razmerja. Tako je na začetku prisotno poljubljanje in božanje, nato sledi eksperimentiranje z bolj dinamičnim seksualnim vedenjem, ki na koncu vodi v spolni odnos (prav tam). Med avstralskimi najstniki, starimi med 16 in 17 let, so opravili raziskavo o spreminjanju seksualnih želja in vedenja, ko je ljubezensko razmerje postajalo vedno bolj resno. Ugotovili so, da je želja po intimnosti in seksualnosti od prvega zmenka postopoma naraščala, pri čemer je bila opazna razlika glede na posamezni spol. Na posamezni stopnji razmerja so si fantje želeli več intimnosti kot dekleta; na prvem zmenku si je 88 % fantov želelo dotikanja ženskih prsi, medtem ko si je tega želelo samo 29 % deklet (McCabe in Collins v Moore in Rosenthal 2006, 9). Omenjene razlike so odvisne od stopnje razmerja, kar pomeni, da želje po seksualnosti postajajo vse bolj vzajemne z naraščanjem stabilnosti razmerja.

Pregled različnih raziskav o seksualnosti in spolnem vedenju mladih je pokazal, da med fanti in dekleti obstaja jasna razlika v seksualnem vedenju, razumevanju seksualnosti in komuniciranju o seksualnosti.

Nedavno objavljena raziskava je pokazala, da je v letu opravljanja raziskave priložnosti seks prakticiralo znatno več fantov kot deklet. Slednje se torej redkeje poslužujejo priložnostnega seksa in so v večini primerov seksualno aktivne znotraj stabilnega partnerskega razmerja (Moore in Rosenthal 2006).

Fantje doživljajo večji užitek ob prvem spolnem odnosu, dekleta pa pogosto občutijo pritisk s strani partnerja. Za mnogo deklet prehod iz nedolžnosti v spolnost predstavlja zmedo in stres, nekatera celo obžalujejo prvi spolni odnos (prav tam). Fantje dojemajo

seks kot izraz njihove zrelosti, dekleta pa bolj kot izražanje ljubezni in doseganje višje stopnje intimnosti, zato se fantje posledično lažje spuščajo v seksualna razmerja z relativnimi neznanci in lažje ločijo seks od čustev (prav tam).

V neki raziskavi med seksualno izkušenimi 19-letniki so preučevali čustva in razloge za prvi spolni odnos. Najpogostejša motivatorja pri fantih sta bila radovednost in užitek, medtem ko je bil pri dekletih poleg radovednosti pomemben motivator tudi občutek čustvene zrelosti za prvi spolni odnos (prav tam).

Raziskave o razumevanju seksualnosti med mladimi so tudi pokazale, da moški in ženske drugače pojmujejo spolni odnos. Moški so pomen besedne zveze »spolni odnos« povezovali z deli telesa (prsi, poljub, vagina...), medtem ko je bilo razumevanje žensk usmerjeno v romantično razmerje in intimnost (ljubezen, zakonska zveza...) (Robinson, Balkwell in Ward v Bogart in drugi 2000).

Spolni odnosi pred poroko so postali nekaj povsem sprejemljivega, zato danes redko katera najstnica čaka na poroko. Namesto tega govorijo o romanci in zavezanosti, kar pomeni, da svoje zgodnje seksualne izkušnje dojemajo kot končne (Rubin v Giddens 2000, 16). Thompson je v svoji raziskavi vrednot in seksualnega vedenja ameriških najstnikov ugotovila, da fantje in dekleta na zelo različne načine pripovedujejo o seksualnosti. Fantje ne morejo govoriti o seksualnosti v pripovedni obliki kot o nečem, kar je povezano s predstavami o prihodnosti, dekleta pa po drugi strani pripovedujejo dolge zgodbe o intimnih razmerjih (Thompson v Giddens 2000, 55). Rdeča nit zgodb deklet je bila »iskanje romance«. To ne pomeni več, da dekleta odlašajo s seksualno aktivnostjo, ker čakajo na tistega pravega, temveč je seksualnost sprožilec, romantična ljubezen pa iskanje usode (Giddens 2000, 56).

5 JEZIK MLADIH

V slovenski teoriji je Velemir Gjurin prvi predstavil delitev interesnih govoric na sleng, žargon in argo. Gjurin (1974) definira sleng kot neformalno varianto občevalnega jezika, ki jo označuje poseben slovar, sestojec bodisi iz novih izrazov bodisi iz starih, vendar z novim ali drugače zaobrnjenim pomenom (Gjurin 1974, 65). Za sleng je tipična ekspresivnost in izhaja iz želje, da bi ubesedili nek pojav na nov ali presenetljiv

način (Gjurin 1974). Sleng se lahko pojavi v vsaki kohezivni skupini ljudi, tudi če je krog uporabnikov ozek, zato lahko rečemo, da obstaja toliko vrst slengov, kot obstaja skupin, ki poznajo svoj žargon. Kljub temu Gjurin (1974) razvrsti sleng na družinski, otroški, mladostniški, splošni, publicistični in sleng, ki ga uporabljajo člankarji v zabavno-revijalnem, bulvarnem tisku (prav tam).

V obdobju odraščanja je za mlade značilna uporniška drža, kot tudi odmik od splošno sprejetih družbenih norm in težnja po drugačnosti, čemur sledi tudi njihov jezik (Rolih 2014, 80). Ob tem »ni presenetljivo, da se začne želja po tvorjenju slenga svobodno sproščati v najstniških letih« (Gjurin 1974, 72). Najstniški kot tudi študentski sleng je podvrsta mladostniškega slenga in je deležen največ očitkov s strani odraslih. Zanj so namreč značilni grobi in prostaški izrazi, še posebej pa raba vulgarizmov, obscenega besedja, barbarizmov in vrednostna ekstremizacija (Gjurin 1974, 72) ter močno čustveno zaznamovano izrazje (Rolih 2014, 86). Na sleng mladih vplivajo tudi tuji jeziki, predvsem angleščina, kar se kaže v rabi angleških izrazov v celoti ali delno in v »sloveniziranju« angleških slengizmov. Poleg vpliva angleščine na jezik mladih, ki je povezan z amerikanizacijo in stika z ameriško popularno kulturo, pa se kažejo tudi vplivi hrvaškega in srbskega jezika, kar je posledica medkulturnega okolja, v katerem živimo (Rolih 2014, 91).

5.1 SLENG KOT EKSCESNI SOCIOLEKT

V rabi jezika mladih so opazni elementi ekscesnega sociolekta, ki so postali že samoumevni del slenga (Rolih 2014, 91). Pod ekscesne sociolekte uvrščamo jezike, katerih govorci skušajo izstopiti iz prevladujočega družbenega razmerja sil in do njega zavzeti distanciran, brezbrizen ali kritičen odnos (Skubic 2004, 302). Ekscesni sociolekti v primerjavi z ostalimi jeziki veljajo kot boljše, neposrednejše, slikovitejše in iskrenejše, zato se tudi njihove vrednote upirajo sicer prevladujočim vrednotam. Tipični predstavniki ekscesnih sociolektov so na primer mladinske subkulture v urbanem okolju in umetniški boemi ter skupine z ekskluzivnim življenjskim slogom, kot so vojaki, kaskaderji ali ulične tolpe; zaradi večje fragmentiranosti urbanega življenja nudi urbano okolje večjo jezikovno svobodo v primerjavi z ruralnim (Skubic 2004, 303).

Mestni muzej Ljubljana je pred leti izpeljal projekt na temo življenja današnjih najstnikov in najstnic. V sklopu projekta so pripravili tudi slovarček najpogostejših

slengovskih in žargonskih besed ljubljanskih srednješolcev, ki so ga izdelali dijaki in dijakinja 2. gimnazije Vič v šolskem letu 1999/2000. Četudi se sleng zelo hitro spreminja in izrazi kmalu preidejo iz rabe oziroma jih spodrinejo novi, omenjeni slovarček ponuja nekatere zanimive ugotovitve, ki so primerljive z današnjimi. Da so ekscesni sociolekti oziroma vulgarizmi postali del slenga (Rolih 2014, 91), pričajo tudi izjave viških srednješolcev: »Pička je tako splošen izraz, da ga tako ali tako vsi poznamo. Mogoče ga nekateri jemljejo kot nekaj slabšalnega, ampak nam se ne zdi tako. Če imaš punco, pač rečeš, da imaš pičko. Če vidiš dobro punco, rečeš, da si videl dobro pičko ali pa dobro bejbo. In to ni mišljeno žaljivo. Pička je pač ženska.« (Jud, 2001)

Tisto, kar je nekoč veljalo z vulgarno, je zdaj nekaj najbolj normalnega. Ne vidim nobenega razloga, da ne bi uporabljal besede fukat, če jo pa vsi drugi tudi. Nima smisla imeti zadržke. Pa še lepše se sliši, ne? Spolno občevanje ali pa spolni odnos mi ne leži najbolj, mislim besedno, heh," (...) "Fuk je v Sloveniji nekakšna reginacionalna beseda. Poznajo jo vsi, od Prekmurcev do Primorcev. Poleg pičke, pizde in šita je to sigurno najbolj razširjen slengovski izraz. (Jud, 2001)

6 METODOLOGIJA

Za potrebe pričujočega diplomskega dela je najbolj primerna izbira metodologije kvalitativnega raziskovanja, med katero spada tudi raziskovanje s pomočjo fokusnih skupin. Rezultati, pridobljeni na podlagi izvedenih fokusnih skupin, dajejo odgovore na raziskovalna vprašanja, ki jih s klasičnimi eksperimentalnimi metodami ne bi mogli rešiti (Poplas Susič 2012, 97). Odgovor na vprašanje, zakaj so fokusne skupine kot metoda raziskovanja koristne pri preučevanju področja seksualnosti, se ponuja v nadaljnjih podpoglavjih.

6.1 FOKUSNE SKUPINE KOT RAZISKOVALNA METODA

Fokusne skupine, znane tudi kot skupinski intervjuji ali skupinske diskusije (Frith 2000, 275), služijo kot analiza stališč, pogledov, izkušenj, spoznanj in odnosov ljudi do raziskovanega problema (Poplas Susič 2012, 98). Prav to pa želimo ugotoviti v primeru razumevanja seksualnosti med mladimi in njihovega izrazoslovja o seksualnosti. Najpomembnejša lastnost fokusnih skupin je kolektivna diskusija na temo, ki jo določi

raziskovalec, namen skupinske razprave pa je pridobiti vpogled v osebne izkušnje, prepričanja, stališča in občutke, ki so osnova za vedenje ljudi (Frith 2000, 275).

Po Frithovi (2000) so fokusne skupine koristno orodje za raziskovanje seksualnosti, saj raziskovalcu omogočajo sočasno pridobivanje mnenj in izkušenj udeležencev, za udeležence pomembnih tematik ter drugih podatkov, pridobljenih skozi skupinsko razpravo o raziskovani problematiki.

Ker je seksualnost precej občutljiva in intimna tematika, mora moderator fokusnih skupin ustvariti vzdušje, ki udeležencem omogoča občutek zaupanja. To lahko dosežemo s številom udeležencev v posamezni fokusni skupini in z izbiro udeležencev, ki imajo nekaj skupnega. Predvidevamo lahko, da bodo udeleženci pred manjšim številom oseb bolj pripravljeni govoriti o seksualnosti kot pa v večji skupini (Švab 2010, 70), prav tako pa lahko spodbudimo vzajemno deljenje informacij v okolju, kjer imajo udeleženci nekaj skupnega, denimo starost, poklic ali hobi, spol in seksualno usmerjenost (Morgan v Frith 2000, 282).

6.2 PREDNOSTI IN SLABOSTI FOKUSNIH SKUPIN

McLaughlin (2012) navaja najmanj štiri prednosti, ki jih ponujajo fokusne skupine kot raziskovalna metoda:

1. Ponujajo priložnost opazovanja in zbiranja širokega nabora podatkov v kratkem časovnem obdobju;
2. Diskusija omogoča pridobivanje bogatih podatkov. Udeleženci namreč predstavljajo in branijo svoje poglede glede raziskovalnega problema, ki hkrati služijo kot izziv drugim udeležencem;
3. Proces lahko udeležencem pomaga pri pojasnjevanju svojih mnenj, obenem pa ponuja tudi alternativne poglede na raziskovalni problem, na katere morda sami ne bi pomislili;
4. Fokusne skupine spodbujajo teorizacijo in izpopolnitev (McLaughlin 2012, 37).

Poleg prednosti, ki jih fokusne skupine kot raziskovalna metoda sicer ponujajo, pa imajo tudi nekatere negativne lastnosti, ki se jim je skoraj nemogoče izogniti. V prvi vrsti izbor udeležencev navadno ni naključen, kar pomeni, da raziskovalec prejme

nabor določenih mnenj, ki se morda razlikujejo od mnenj tistih, ki v fokusnih skupinah niso sodelovali. Poleg tega je lahko problem tudi raziskovalčeva pristranskost. Raziskovalec mora tekom diskusije ohranjati svojo reflektivno in reflektivno držo ter tako čimbolj zmanjšati svoj vpliv na podana mnenja udeležencev (McLaughlin 2012, 37).

6.3 IZVEDBA FOKUSNIH SKUPIN

Izvedene so bile štiri fokusne skupine srednje velikosti, v katere je bilo vključenih 22 srednješolcev z ljubljanske gimnazije. Dve fokusni skupini je sestavljalo 13 fantov, starih od 17-18 let, drugi dve pa 9 deklet enake starosti.

Pred izvedbo posamezne fokusne skupine so udeleženci izpolnili samoocenjevalni list (priloga), ki je omogočil v nadaljevanju podano analizo:

- Udeleženci prihajajo skoraj v enaki meri iz mesta, manjšega mesta in vasi;
- Večina udeležencev (14) ni v zvezi: 8 udeležencev je v zvezi, medtem ko je eden izmed njih v razmerju FWB (ang. »*friends with benefits*«);
- Velika večina udeležencev (17) še ni imela spolnega odnosa.

Udeležencem sem razložila namen raziskovanja in kaj pričakujem od posamezne fokusne skupine, torej čim več različnih pogledov na predmet raziskovanja (Poplas Susič 2012, 99). Kot že omenjeno, je pri pogovorih o seksualnosti z neznanci zelo pomembno, da raziskovalec ustvari vzdušje, v katerem bodo udeleženci sproščeni in tako delili čim več svojih pogledov o raziskovani temi. Sama sem si za sproščeno vzdušje prizadevala tako, da sem na samem začetku poudarila, da ni pravih in napačnih odgovorov, saj vsako izraženo mnenje pomembno pripomore k raziskavi. Prav tako sem dijakom naročila, naj me tikajo, saj bi lahko v nasprotnem primeru delovala preveč avtoritativno.

6.4 ANALIZA FOKUSNIH SKUPIN

V naslednjih podpoglavjih bom predstavila razumevanje seksualnosti med mladimi ter izrazoslovje, ki ga uporabljajo v pogovorih o seksualnosti s svojimi vrstniki. Podana

analiza služi predvsem kot podlaga za izoblikovanje odgovorov na izhodiščni raziskovalni vprašanji (torej, ali obstaja razlika v uporabi izrazov med fanti in dekleti; ali se razumevanje seksualnosti razlikuje po spolu), kot tudi za potrditev oziroma zavrnitev izhodiščne teze. Vsa imena podana v nadaljevanju so izmišljena.

6.3.1 Razumevanje seksualnosti in seksualnega vedenja med mladimi

V prvem sklopu vprašanj sem udeležence fokusnih skupin spraševala o pogostosti njihovih pogovorov o seksualnosti in o razumevanju seksualnosti.

Mnenja o tem, kako pogosto se mladi pogovarjajo o seksualnosti in ali so odprti do teh pogovorov, se delijo po spolu. Fantje se strinjajo, da je med njimi pogovor o seksualnosti precej pogosta tema, pri kateri nimajo posebnih zadržkov. Kljub temu pa se v tovrstne pogovore ne spuščajo brez pridržkov, ampak so prihranjeni za prijatelje:

- »Z vsemi je odprt pogovor.« (Erik, 18)
- »Odvisno s kom. S prijatelji ful.« (David, 18)

Pri dekletih je situacija drugačna, saj menijo, da seksualnost ni tako pogosta tema njihovih pogovorov kot pri fantih:

- »Ja, jaz mislim, da je še kar tabu, no. Po navadi se pogovarjaš s tistimi, ki so ti blizu, drugače pa, da bi kar tako na glas o tem debatiral, to pa ne. To se mi zdi, da je še kar dosti tako delikatna tema.« (Ana, 18)

Temu navkljub pa obstajajo dekleta, ki so precej odprta glede seksualnosti in pogovorov o njej:

- »Ja, jaz tudi. Ampak je pa res, da je ful odvisno od punce. Tudi kakšne punce, ki so toliko stare kot mi, znajo bit ful odprte glede teh pogovorov.« (Daša, 17)

Udeleženci se strinjajo, da v pogostosti pogovorov o seksualnosti obstaja razlika po spolu. Pogovori o seksualnosti med fanti prevladujejo:

- »Smo fantje, pri katerih je to ful tema in so punce, pri katerih to ful ni tema. Kakšne so na primer ful odprte do te teme, kakšne pa ne. Ampak večinoma po mojem niso.« (Borut, 18)
- »Ja, ful je velika razlika med nami pa med fanti. Oni se tudi s tistimi, ki jih ne poznajo tako dobro, pogovarjajo o spolnosti.« (Daša, 17)
- »Ja, se strinjam. Na primer naši fantje majo skoz te pogovore (smeh).« (Alenka, 17)

V nadaljevanju sem udeležence spraševala, kaj za njih pomenita pojma intimnost in seksualnost ter kako ju opredeljujejo. Udeleženci omenjena pojma razumejo različno, vendar lahko rečemo, da večinoma intimnosti ne povezujejo s seksualnostjo in obratno.

- »Intimnost ima širši pomen od spolnosti.« (Aleš, 18)
- »Na primer zveza, celotna, je recimo bolj intimnejša, potem je pa samo eno dejavnik, kakor je spolnost, je pa samo en del intimnosti. Je še najbolj intimna dejavnost od vsega.« (Borut, 18)
- »Spolnost je intimno, intimnost pa ni spolnost.« (Luka, 18)
- »Mogoče je spolnost spolni odnos pa te stvari, intimnost maš pa lahko tud brez spolnosti, tko v pogovorih pa to.« (Barbara, 18)
- »Spolnost med fantom pa punco.« (Blažka, 18), »Ja, intimna pa, da maš neko zasebnost. Neki v tem smislu...« (Ana, 18)

Pojem spolni odnos je med udeleženci večinoma razumljen kot seks, nekaj udeležencev pa je k temu dodalo še »vse, kar spada k temu. Predigra, seks, itd.« (Aleš, 18), »ljubezen pa to, da si z nekom, z neko osebo, na primer poročen in intimen...« (Erik, 18) in podobno.

- »Ne vem, to, kar je spolni odnos. Kar vidiš v filmu (smeh).« (Ana, 18)
- »Seks.« (Bor, 18)
- »Spolno občevanje.« (Žan, 18)

Sledilo je vprašanje: »Kaj so, po vašem mnenju, spolne prakse in kaj vse bi definirali kot spolno prakso?« Pomen spolnih praks si je skorajda vsak udeleženec razlagal drugače, kar kaže na to, da v resnici s pojmom niso seznanjeni.

- »Meni se ne zdi isto. Meni se zdi spolni odnos bolj v tem smislu, moški-ženska predvsem, v redu, mogoče tudi obstaja med istimi spoli, ampak jaz bi to razumel med različnima spoloma. Pač, da imata spolni odnos. Prakse pa to, kar je že rekel, samozadovoljevanje pa to...« (Erik, 18)
- »Spolni odnos bi bil z neko drugo osebo, pri spolni praksi si pa lahko sam.« (Luka, 18)
- »Vse, kar je povezano s spolnostjo? Mogoče različni načini spolnega odnosa. Ali pa mogoče z več partnerji, da so to mogoče spolne prakse.« (Ana, 18)
- »Spolni odnos pa vse ostalo, kar še spada k spolnosti.« (Emilija, 18)

Pojem sem naknadno razložila na primerih nekaterih najbolj pogostih spolnih praks.

Udeleženci so bili precej skladni pri mnenju, da je pri prvem spolnem odnosu starost osebe relativna. Večji pomen pripisujejo pripravljenosti osebe na prvi spolni odnos, ki mora biti nekaj posebnega in v okviru resne zveze.

- »Jaz sem mnenja, da to na hitro, je kar nekaj. To je brez veze. Prvič mora biti še vedno posebno.« (Žan, 18)
- »Ko imaš punco in nekaj časa hodita in se potem to zgodi sčasoma. Čisto odvisno, kdaj pride do tega, kdaj si pripravljen na to, po moje bi morala biti oba pripravljena, ne da ne vem, en je, drug pa hiti s tem. Tako da - ja, oba morata biti za to. Mora biti še ljubezen zraven, da je še bolj poglobljeno.« (David, 18)
- »Takrat, ko je dovolj stara pa v resni zvezi.« (Barbara, 18), »V bistvu nima veze, kok sta stara, sam, da mata resno zvezo. Ker more bit neki posebnega prvič, se mi zdi, no.« (Alenka, 17)

Po mnenju udeležencev resna zveza ni več tako pomemben dejavnik, kar se tiče nadaljnjih spolnih odnosov, ki jih ima posameznik. Po večini se strinjajo, da je danes priložnosti seks precej pogosta praksa (»Vsakotedenska.« - Ana, 18 let) med mladimi in ne nasprotujejo vrstnikom, ki to počnejo, se pa večina udeležencev v takšne odnose ne bi spuščala. Prav tako jih večina meni, da je treba osebo pred spolnim odnosom najprej dobro spoznati.

- »Ja, ne moreš potem kar takoj z vsako. Ne moreš kar reči: 'Zdaj je pa vse v redu, se razumeva,' in to je to. Moraš vsaj spoznat punco, če ti to rata... Verjetno to vseeno traja malo dlje časa ... (Bor, 18 let)
- »Ja, odvisno od posameznika. Mene ne moti, če nekdo to dela, sama pa tega ne bi.« (Blažka, 18 let)
- »Aja. Ja, men se zdi, da moraš bit v resni zvezi ali pa, da vsaj dobro poznaš fanta.« (Alenka, 17 let)

Komentarji glede priložnostnega seksa so pripeljali do ugotovitve, da je pri tovrstnih odnosih prisotno razlikovanje po spolu. Fantje so namreč v občasnih spolnih odnosih veliki zmagovalci, medtem ko so dekleta pogosto označena kot plehka. Luka (18 let) je svoje mnenje o priložnostnem seksu izrazil z naslednjimi besedami: »Po navadi je fant car, ženska pa ne.«

6.3.2 Izrazoslovje o seksualnosti med mladimi

V drugem sklopu fokusnih skupin sem udeležencem navedla nekaj strokovnih izrazov povezanih s seksualnostjo ter izraze o moških in ženskih spolnih organih. Zanimalo me je, kateri so konkretni izrazi, ki jih sami uporabljajo v pogovorih o seksualnosti s svojimi vrstniki.

Najprej me je zanimalo, kako kličejo svojo partnerko/partnerja oziroma kako ji/mu pravijo, ko govorijo o njej/njem. Predvsem sem želela ugotoviti, ali uporabljajo določene vzdevke ali jih kličejo po imenu.

Ko fantje pripovedujejo o svoji puncici, jo večinoma imenujejo z lastnim imenom. Če in ko uporabljajo vzdevke, so ti največkrat ljubkovalni: »lubi, moja« (Dejan, 18 let), »miš, srce« (Aleš, 18 let), »ljubkovalni izrazi majhnih živali« (Žan, 18 let).

Pri dekletih je paleta teh vzdevkov širša, prav tako vzdevke uporabljajo pogosteje kot fantje:

- »Vse. Jaz imam sto imen, ljubkovalna imena.« (Ana, 18 let)

- »Jaz imam tudi ljubkovalna imena. Na primer njegovo ime pa še kakšna končnica zraven.« (Blažka, 18 let)
- »Ja, teh ljubkovalnih imen je veliko – piki, lubi, srči, ...« (Mojca, 17 let)

Pri tem vprašanju sem pričakovala odgovore, ki se približajo naslednji obrazložitvi: »Pička je tako splošen izraz, da ga tako ali tako vsi poznamo. Mogoče ga nekateri jemljejo kot nekaj slabšalnega, ampak nam se ne zdi tako. Če imaš punco, pač rečeš, da imaš pičko. Če vidiš dobro punco, rečeš, da si videl dobro pičko ali pa dobro bejbo. In to ni mišljeno žaljivo. Pička je pač ženska.« (Jug, 2001) Izraz se zares marsikomu ne zdi več žaljiv in je enostavno prešel iz vulgarnega izraza v del slenga. Po Rolihovi (2014) pri tem ne gre za uporniško držo mladih ali zanikanje družbenih norm, temveč so danes vulgarizmi mladih postali samoumeven del jezika, kot medmeti ali členki ter slengizmi, ki so namesto vulgarizmov dojeti kot slengovski izrazi (npr. ang. *top shit*, *wtf* = *what the fuck*) (Rolih 2014, 87). Menim, da bi morala vprašanje zastaviti na drugačen način, da bi prišla do pričakovanega odgovora.

V nadaljevanju navajam tabelo najbolj pogostih izrazov, ki jih mladi uporabljajo v pogovorih o seksualnosti:

Tabela 6. 1: Najpogosteje uporabljeni izrazi o seksualnosti med mladimi

Poljubljeni se	Žvaliti se
Masturbirati	Drkati Metati na roko
Penis	Kurac, rac, lulek, kabel, sidro, tič, pimpel, macola, luli, lulček, banana, hrenovka, prijatelj
Vagina	Pizda, lulika, pička, češplja, princeska
Klitoris	Ščegi
Prsi	Joške, sise, sile, mlekarne, zize

Koitus	Seksati, dati se dol, žgati se, gang bang
Penetracija	<i>Izraz sem po opravljenih prvih dveh fokusnih skupinah odstranila z vprašalnika, ker udeleženci izraza bodisi niso poznali bodisi ga v pogovorih ne uporabljajo.</i>
Erekcija	Vstane, postane trd, se dvigne, stojan
Orgazem	Ko oseba doživi orgazem, ji pride.
Spolna vzburjenost	Zrajcan, napaljen, moker/mokra

6.3.3 Analiza prostega slovarja žive slovenščine

Mala knjižica *Razvezani jezik* služi kot prosti slovar žive slovenščine, v katerem je zbranih 470 izrazov, ki se nanašajo na moške, ženske, spol in seksualnost. Poleg medicinskega, vulgarnega in »naivnega« oziroma otroškega govora o seksualnosti, obstaja še nekakšna posredna alternativa, za katero je značilen indirektni govor z elementi humorja. Ta metaforični in humorni govor je zbran v prostem slovarju žive slovenščine (Dolar 2014, 3) in služi kot koristno orodje za pregled izrazov, ki jih raziskujem.

Tabela 6. 2: Najpogosteje uporabljeni izrazi o seksualnosti povzeti po *Razvezani jezik*

<p>Kako pravite svoji puncu/svojemu fantu? Katere vzdevke uporabljate?</p>	<p>Pička – pripadnica ženskega spola, ne glede na starost; dekle v razmerju do fanta, punca; lepotica, krasno dekle</p> <p>Riba – ženska, punca, dekle</p> <p>Ljubica</p> <p>Punca</p> <p>Češplja</p> <p>Glede na okoliščine se za žensko uporablja več živalskih izrazov: kura, kokoš, srnica, veverica, kača, medvedka, krava, koza, ovca</p>
<p>Poljubljati se</p>	<p>Zalizovanje, žvaljenje, bluzenje, sranje, lizanje</p>
<p>Masturbirati</p>	<p>Samozadovoljevati se, onanirati, drkati si ga, švrcati si ga, narokoko (tudi metati si ga na roko), daviti purana, rajcati, masirati</p>
<p>Penis</p>	<p>Batina, banana, basa, kabel, kurac, čuna, putin, tič, piton, enooki kačon, vitaminštanga, cabrio, penzelj</p>
<p>Vagina</p>	<p>Pička, vulva, muca, fuflja, ščegi, prednjica</p>
<p>Klitoris</p>	<p>Ščegi, mini džojstik</p>
<p>Prsi</p>	<p>Joške, joški, jozli, jozli, džozli, džazule, (dobri) bobri, dude, airbagi, balkoni, sisa, sifoni</p>
<p>Koitus</p>	<p>Jebačina, fukati, brusiti se, fukljanje, frzenkati, hoblati, jahati, natakiniti, nažagati, nažgati, porivati, posekati, povaljati, spati, spedenati, štepati, žgati se, kresniti (jo), podolčkat se, podreti, pičiti, žličkanje</p>

Erekcija	Trdnost značaja, greben, karakter, samostalnik, namočiti ga (tudi omočiti), vtakniti
Orgazem	/
Spolna vzburljenost	Zrajcan/a, postaviti šotor (otrditev penisa v ženski družbi, ko se to izrazito pozna na hlačah), zamakanje, češpljev kompota, gatomočen

Vir: Razvezani jezik XXXY: prosti slovar žive slovenščine (2014)

6.4 SKLEP

V sklopu svojega dela sem pričakovala večjo razliko v uporabi izrazov med fanti in dekleti, saj se je izkazalo, da v uporabi izrazov med spoloma skoraj ni razlike. Analiza prostega slovarja žive slovenščine sicer ne ponuja delitve glede uporabe izrazov po spolu, ampak služi kot dodatek k seznamu najpogosteje uporabljenih izrazov med mladimi. Fokusne skupine so koristno orodje za raziskovanje seksualnosti, vendar je v konkretnem primeru prišlo do manjšega problema. Udeleženci fokusnih skupin so se med seboj namreč poznali, kar morda ni najbolje vplivalo na podajanje mnenj. V fokusnih skupinah s fanti sem opazila precej nastopaški odnos in neresnost, kar za obdobje odraščanja ni nič nenavadnega, je pa pomembno vplivalo na obseg in kvaliteto podatkov, ki sem jih prejela (predvsem pri prvem delu vprašanj). Pogovor z dekleti je bil skoraj pravo nasprotje: dekleta so bila sprva precej zadržana in sramežljiva, zato sem morala večkrat vskočiti in vsako posebej vprašati po njenem mnenju.

Kljub omenjeni pomanjkljivosti, je analiza fokusnih skupin ponudila nekaj pomembnih ugotovitev. Fantje do pogovorov o seksualnosti nimajo pretiranih zadržkov, medtem ko pri dekletih seksualna tematika pogovorov ni tako aktualna. Odzivi okolice glede priložnostnega seksa so glede na spol precej različni, celo nasprotujoči: fantje veljajo za zmagovalce, medtem ko so dekleta deležna negativnih občutij in zaničevanja s strani družbe. Do podobne ugotovitve je pripeljala raziskava iz devetdesetih let, v kateri so najstnikom zastavili vprašanje: »Kaj mislite o dekletih/fantih, ki prakticirajo seks za eno noč?« Fantje so bili pozitivno opisani kot »žrebci«, dekleta pa negativno kot »cipe«. V primerjavi s fanti, ki jih družba presoja na podlagi seksualnega vedenja, so dekleta pogosto ocenjena bodisi pozitivno bodisi negativno glede na ugled, ki temelji iz njihovega seksualnega vedenja (Moore in Rosenthal 2006, 24). Pri vprašanju o

pogostosti priložnostnega seksa med mladimi so dekleta izrazila mnenje, da je priložnostni seks med njihovimi sošolci in ostalimi vrstniki pogosta, celo vsakotedenska praksa, medtem ko so fantje pokazali, da temu v resnici ni tako. Fantje sicer nimajo nič proti vrstnikom, ki imajo občasne spolne odnose z relativnimi neznanci, sami pa tega ne bi počeli oziroma se jim zdi pomembno, da se osebo najprej dobro spozna. Razlog za to je morda v tem, da je med fanti v teh letih prisotna velika mera tekmovalnosti, zato njihove pripovedi po vsej verjetnosti niso skladne z resničnim stanjem oziroma s prepričanjem, ki so ga delila dekleta. Zadnja, precej nepričakovana ugotovitev, pa je povezana z znanjem in informacijami o seksualnosti med mladimi. V pogovoru z dekleti se je pogosto zgodilo, da nekaterih izrazov niso razumele – npr. izraz koitus: Ana: »Kaj?«, Blažka: »Ja, kaj? Kaj pa je to?«, medtem ko fantje z razumevanjem izrazov niso imeli težav. Pred izvedbo fokusnih skupin, sem bila prepričana, da bo komunikacija z udeleženci potekala odlično. S tem mislim predvsem na neovirano sporazumevanje, da bodo mladi ob moji prisotnosti lahko sproščeno govorili o seksualnosti, saj smo bili navsezadnje primerljivih starostnih skupin, obenem pa je moj pogovorni jezik povsem primerljiv z njihovim. Namesto tega pa sem prišla do podobne ugotovitve, o kateri pripoveduje profesorica viške gimnazije v spodaj navedenem citatu: "Ja, sleng se res nenavadno hitro spreminja. /.../ Ko smo delali tale projekt, je bila zelo popularna beseda 'saks', ki označuje nekaj slabega, zdaj te besede praktično ne slišimo več, kar izginila je..." (Jud, 2001).

Ko sem udeležence fokusnih skupin spraševala o določenih izrazih, ki jih uporabljajo v pogovorih o seksualnosti, sem naletela na nekaj neznank. Ena izmed njih je izraz »sile« (ženske prsi). Gre za to, da je za sleng »značilno iskanje novih izrazov za pomene oziroma modificiranje besed in besednih zvez v inovativne tvorjenke oziroma skovanke« (Rolih 2014, 87), poleg tega pa je sleng govornica, ki se uporablja znotraj ene interesne skupine, v tem primeru znotraj skupine srednješolcev ali natančneje znotraj razreda srednješolcev: Danaja (18 let): »Ali pa sile (smeh).«, AV: »A je to kakšen nov izraz ali se je to v vašem razredu pojavilo?«, Mojca (18 let): »Ne vem, jaz sem to samo pri nas slišala...«.

7 ZAKLJUČEK

Včasih je veljalo, da moški nastopa v vlogi hranilca, oskrbovalca družine (ang. *breadwinner*) in skrbi za finančno podporo, medtem ko je vloga ženske predvsem skrb za družino in čustvena podpora. Družbene spremembe so pripeljale do reorganizacije vlog v družini in na nekaterih drugih področjih, vendar v seksualnosti ni prišlo do večji sprememb, še posebej pri mladih. Raziskave kažejo na prehod iz tradicionalne oziroma restriktivne seksualne kulture v permisivno seksualno kulturo (Bernik 2010; Švab 2010), kar se izraža v seksualnem vedenju pri vseh generacijah. Prisotna je permisivna morala glede seksualnosti, ki se kaže v odobravanju dinamičnega seksualnega vedenja in v odmiku od tradicionalnih partnerskih razmerij. Giddens (2000) ugotavlja, da živimo v svetu vse večje spolne enakosti, v katerem ni nenavadno, če ima ženska pred vstopom v resno razmerje več ljubimcev. Kljub spremembam v seksualni kulturi, ki stremijo k vse večji spolni enakosti, pa v seksualnem vedenju mladih in v njihovem razumevanju seksualnosti še vedno obstajajo velike razlike po spolu.

V uvodu sem podala svoja pričakovanja glede zastavljenih vprašanj. Pričakovala sem odmik od tradicionalnih partnerskih odnosov in pogosto prakticiranje priložnostnega seksa, razlike v razumevanju seksualnosti po spolu ter uporaba bolj vulgarnih izrazov med fanti v primerjavi z dekleti. Vulgarizmi so postali del slengovskega jezika, zato je uporaba vulgarnih izrazov skoraj v enaki meri prisotna v izrazoslovju obeh spolov. Kljub temu so me vulgarizmi deklet zares presenetili. Zanimivo se mi je zdelo predvsem to, da so vulgarni izrazi brez oklevanja zleteli iz njihovih ust, istočasno pa so ob podajanju komentarjev na moja vprašanja sramežljivo zardevala. Sklepam lahko torej, da sta v pogovorih o seksualnosti oba spola precej direktna in ekspresivna, medtem ko te usklajenosti v razumevanju seksualnosti med spoloma ni opaziti.

Pregled obstoječih raziskav in analiza fokusnih skupin kažeta, da dekleta v razumevanju seksualnost še vedno vodi ideja o stabilnem razmerju in povezovanje seksualnosti z intimnostjo, medtem ko fantje področje seksualnosti (lažje) ločujejo od razmerja in intimnosti. To nas pripelje do zavrnitve teze, da sta izrazoslovje o seksualnosti in razumevanje seksualnosti med mladimi povezana.

Čeprav se dekleta zavedajo, da so lahko seksualno aktivne kadarkoli in s komerkoli želijo, to še vedno ne pomeni, da seksualnost razumejo na enak način kot fantje. Slednji interpretirajo seksualne izkušnje kot pridobivanje znanja, eksperimentiranje in osebno rast. Za dekleta pa seksualne izkušnje predstavljajo predvsem zbliževanje s partnerjem in način, da seksualnost in intimnost sčasoma obstajata sočasno (Moore in Rosenthal 2006, 150). V skladu s sotočno ljubeznijo in čistim razmerjem po pojmovanju Giddensa bi morali fantje kot tudi dekleta delovati vzajemno, pri seksualnosti mladih pa tega (še) ni opaziti. Po vsej verjetnosti se to lahko pripiše dejstvu, da mladi v letih odraščanja seksualne izkušnje šele pridobivajo, hkrati pa imajo visoka pričakovanja glede razmerij, ki še niso nastopila.

LITERATURA

1. Bernik, Ivan. 2010. Spolnost v času individualizma in racionalnosti. *Družboslovne razprave* XXVI (65): 7–24.
2. Bogart, Laura M., Heather Cecil in David A. Wagstaff, ur. 2000. Is it »sex«?: college students' interpretations of sexual behavior terminology. *The Journal of Sex Research* 37 (2). Dostopno prek: <http://www.jstor.org.nukweb.nuk.uni-lj.si/stable/3813595> (12. avgust, 2016)
3. Brajša, Pavao. 1982. *Človek, spolnost, zakon: psihodinamika odnosov, seksualnosti in zakona*. Ljubljana: Delavska enotnost.
4. DeLamater, John D. in Janet Shibley Hyde. 1998. Essentialism vs. Social constructionism in the study of human sexuality. *The Journal of Sex Research* 35 (1). Dostopno prek: <http://people.uepi.ca/sgreer/Psych%20102/DeLamater.Essentialism%20vs%20Soc%20Con.pdf> (16. julij, 2016)
5. Dolar, Kaja in Inge Pangos. 2014. *Razvezani jezik XXXY: prosti slovar žive slovenščine*. Ljubljana: Društvo za domače raziskave.
6. Frith, Hannah. 2000. Focusing on sex: using focus groups in sex research. *Sexualities* 3 (3). Dostopno prek: <http://sex.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/3/3/275.full.pdf+html> (18. julij, 2016)
7. Giddens, Anthony. 2000. *Preobrazba intimnosti: spolnost, ljubezen in erotika v sodobnih družbah*. Ljubljana: Narodna univerzitetna knjižnica.
8. Gjurin, Velemir. Interesne govorice, sleng, žargon in argo. *Slavistična revija: časopis za jezikoslovje in literarne vede* 22 (1): 65–81.
9. Jud, Ana. 2001. Mega ni več na offu: slovar slenga ljubljanskih najstnikov. *Mladina* 18 (7. maj). Dostopno prek: <http://www.mladina.si/97360/mega-ni-vec-v-offu> (3. avgust, 2016)
10. Južnič, Stane. 1998. *Človekovo telo med naravo in kulturo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
11. Masters, William H. in Virginia E. Johnson. 1979. *Spolna reakcija*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
12. McLaughlin, Hugh. 2012. *Understanding social work research*. Los Angeles, etc.: Sage.

13. Moore, Rosenthal. 2006. *Sexuality in adolescence: current trends*. London, New York: Routledge.
14. Plante, Rebecca F. 2006. *Sexualities in context: a social perspective*. Colorado, Boulder: Westview Press.
15. Poplas Susič, Tonka. 2012. Kvalitativno raziskovanje v medicini: fokusne skupine in delfska metoda v *Kvalitativno raziskovanje v interdisciplinarni perspektivi*, ur. Frane Adam in Valentina Hlebec, 97–121. Ljubljana: Inštitut za razvojne in strateške analize.
16. Rolih, Maša. 2014. Različni vplivi na jezik mladih. *Jezikoslovni zapiski: zbornik Inštituta za slovenski jezik* 20 (1): 79–92.
17. Seidman, Steven, Nancy Fischer in Chet Meeks. 2011. *Introducing the new sexuality studies*. London, New York: Routledge.
18. Simetinger, Gabrijela. 2015. *Družbena in medicinska konstrukcija kontracepcije: primer prekinjenega spolnega odnosa*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede. Dostopno prek: http://dk.fdv.uni-lj.si/doktorska_dela/pdfs/dr_simetinger-gabrijela.pdf (28. junij, 2016)
19. Skoberne, Mihaela. 2004. Spolnost in spolno zdravje: Spolnost, 1. del. *Obzornik zdravstvene nege* (38): 31-41.
20. Skubic, Andrej E. 2004. Sociolekti od izraza do pomena: kultiviranost, obrobje in eksces. *Obdobja* (22): 297–320. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete.
21. Švab, Alenka. 2010. Med tradicionalno in permissivno seksualno kulturo: percepcije seksualnosti in prisotnost seksualnih imperativov pri študentkah. *Družboslovne razprave* XXVI (65): 65–83.
22. Weeks, Jeffrey. 2003. *Sexuality*. London, New York: Routledge.

PRILOGE

PRILOGA A: SAMOOCENJEVALNI LIST

Spol: M Ž

Letnica rojstva: _____

1. Bivališče:

- a) Mesto (Ljubljana, Maribor...)
- b) Manjše mesto, primestje
- c) Vas, podeželje

2. Partnerski stan:

- a) Samski/a
- b) V zvezi
- c) drugo: _____

3. Ali ste že imeli spolni odnos?

- a) DA
- b) NE

4. Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili nikalno, to vprašanje izpustite. Koliko ste bili stari ob prvem spolnem odnosu? _____.

PRILOGA B: VPRAŠALNIK

Prvi sklop vprašanj: Razumevanje spolnosti in spolnega vedenja med mladimi

- Ali se s svojimi vrstniki, prijatelji, pogosto pogovarjate o spolnosti? Ste odprti do pogovorov o spolnosti ali se vam zdi, da je tabu tema?
- Kaj, po vašem mnenju, pomeni intimnost in kaj spolnost? Kako bi opredelili eno in drugo?
- Kaj razumete pod pojmom spolni odnos?
- Kaj so, po vašem mnenju, spolne prakse? Kaj vse bi definirali kot spolno prakso?
- Kdaj naj bi imela oseba, po vašem mnenju, svoj prvi spolni odnos?
- Ali je resna zveza pogoj za prvi spolni odnos in nadaljnje spolne odnose?
- Kaj menite o občasnih spolnih odnosih med osebama, ki nista v resni zvezi (priložnostni seks)? Se vam zdi, da je to pogosta praksa med vašimi vrstniki?

Drugi sklop vprašanj: Izrazoslovje o spolnosti

- Kako pravite svoji puncu/svojemu fantu? Katere vzdevke uporabljate?
- Poljubljeni se
- Masturbirati
- Penis
- Vagina
- Klitoris
- Prsi
- Koitus
- Penetracija
- Erekcija
- Orgazem
- Spolna vznburjenost

Ali menite, da dekleta/fantje uporabljajo drugačne izraze, kot vi?

Ali uporabljate določene izraze samo v družbi vrstnikov ali bi se morda enako izražali tudi v pogovoru s starši, profesorji...?

Ali bi lahko rekli, da v pogovoru o spolnosti z dekleti/fanti (nasprotni spol) uporabljate drugačne izraze, kot ste jih sedaj?

PRILOGA C: PODATKI O UDELEŽENCIH

Prva fokusna skupina, 4.6.2015

- Aleš – 18 let, vas, v zvezi, prvi spolni odnos (15 let)
- Borut – 18 let, vas, samski, ni še imel spolnega odnosa
- Žan – 18 let, manjše mesto, samski, ni še imel spolnega odnosa
- Dejan – 18 let, vas, samski, ni še imel spolnega odnosa
- Emil – 18 let, manjše mesto, samski, ni še imel spolnega odnosa
- Jan – 18 let, mesto, samski, ni še imel spolnega odnosa
- Grega – 18 let, manjše mesto, FWB, prvi spolni odnos (15 let)

Druga fokusna skupina, 4.6.2015

- Andrej – 18 let, manjše mesto, samski, ni še imel spolnega odnosa
- Bor – 18 let, vas, samski, ni še imel spolnega odnosa
- Luka – 18 let, mesto, samski, ni še imel spolnega odnosa
- David – mesto, v zvezi, ni še imel spolnega odnosa
- Erik – 18 let, manjše mesto, samski, ni še imel spolnega odnosa
- Ivo – 18 let, mesto, samski, ni še imel spolnega odnosa

Tretja fokusna skupina, 18.6.2015

- Ana – 18 let, vas, samska, ni še imela spolnega odnosa
- Blažka – 18 let, vas, v zvezi, prvi spolni odnos (17 let)
- Mojca – 17 let, vas, v zvezi, prvi spolni odnos (16 let)
- Danaja – 18 let, mesto, samska, ni še imela spolnega odnosa

Četrta fokusna skupina, 19.6.2015

- Alenka – 17 let, vas, v zvezi, ni še imela spolnega odnosa
- Barbara – 18 let, mesto, samska, ni še imela spolnega odnosa
- Nataša – 18 let, mesto, v zvezi, prvi spolni odnos (16 let)
- Daša – 17 let, vas, v zvezi, ni še imela spolnega odnosa
- Emilija – 18 let, manjše mesto, samska, ni še imela spolnega odnosa